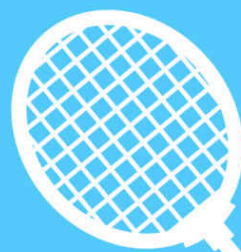

Transkønnede elever i idrætsundervisningen

Udarbejdet af: Cecilie Høi Jensen
Vejleder: Finn Brink Hymøller
Dato: 17.05.2023
Antal anslag: 64.988

Indholdsfortegnelse

Indledning	1
Problemformulering	2
Begrebsafklaring.....	2
<i>Transkønnet.....</i>	<i>2</i>
<i>Inklusion.....</i>	<i>2</i>
<i>Identitet .....</i>	<i>2</i>
Læsevejledning.....	3
Metode og undersøgelsesdesign.....	4
<i>Videnskabsteoretisk tilgang og ontologiske overvejelser .....</i>	<i>4</i>
<i>Metode- og kildetriangulering .....</i>	<i>4</i>
<i>Kvalitativ- og kvantitativ metode .....</i>	<i>5</i>
<i>Interview .....</i>	<i>5</i>
<i>Spørgeskema .....</i>	<i>6</i>
State of the art og teori afsnit.....	7
<i>Vitaliseringsmodellen.....</i>	<i>8</i>
<i>TARGET modellen.....</i>	<i>9</i>
<i>Socialøkologiske model.....</i>	<i>9</i>
Analyse del 1: De transkønnedes perspektiv	9
<i>Den selvhenførende rettethed - Anerkendende vitaliseringer .....</i>	<i>9</i>
<i>Den andenhenførende rettethed - Horisontskabende vitaliseringer.....</i>	<i>10</i>
<i>Den fællesskabshenførende rettethed - Tilhørsskabende vitaliseringer .....</i>	<i>11</i>
<i>Den mestringshenførende rettethed - Mestringsudfordrende vitaliseringer.....</i>	<i>12</i>
Analyse del 2: Idrætslærerens perspektiv	13
<i>Task (Opgave/Aktivitet).....</i>	<i>14</i>
<i>Authority (Autoritet).....</i>	<i>14</i>
<i>Grouping (Gruppensammensætning) .....</i>	<i>15</i>
Analyse del 3: Omverdens perspektiv	16
<i>Statsniveau - Makrosystem.....</i>	<i>16</i>
<i>Lokalsamfundsniveau - Exosystem .....</i>	<i>17</i>
<i>Interpersonelt niveau - Mikrosystem .....</i>	<i>18</i>
Diskussion	18

<i>Biologisk eller sociologisk tilgang til køn?</i>	19
Vurdering af undersøgelse	21
Konklusion	23
Handleperspektiv	24
Perspektivering	25
Litteraturliste	26

Indledning

"Min skole nægter at bruge mit ønskede navn. Mine forældre har taget den med skolen, men de tager ikke det seriøst" (Lev og Lad Leve, 2022). Rigshospitalet har lavet statistik over behandlinger vedrørende kønsidentitet for både Sexologisk Klinik og Center for Kønsidentitet. Statistikken viser, at fra 2014 bliver de første fire under 18 år henvist til Sexologisk Klinik vedrørende kønsidentitetsforhold, hvorefter tallene er stigende med 64 personer i 2015, 97 personer i 2016 og sidst opgjorte tal i 2020 på 191 personer. I disse år ses en stigende udbredelse af personer under 18 år, som er i tvivl om deres kønsidentitet og/eller personer, som føler sig som det modsatte køn. Dette kan have betydning for den måde, hvorpå lærere skal tage imod elever (Rigshospitalet, 2022).

I faghæftet for faget idræt beskrives kompetencemålet i krop, træning og trivsel: *"Eleven kan vurdere samspil mellem krop, træning og trivsel i et aktuelt fremtidigt perspektiv"* (Børne- og undervisningsministeriet, 2019, s. 16). Dette ligger vægt på samspillet mellem krop, træning og trivsel, og derfor skal eleven kunne vurdere, hvordan for eksempel kroppens udvikling kan have betydning for deres trivsel. I dertilhørende færdigheds- og vidensområde står: *Krop og identitet* beskrevet, hvilket giver mulighed for at arbejde med elevernes identitet og kroppens muligheder og udfordringer gennem idrætsaktiviteter, som tager afsæt i, at eleverne får mulighed for at snakke om kroppens forandringer, og disses betydninger for synet på identitet. Der kan i denne forbindelse arbejdes henimod, at eleverne kan analysere og vurdere, hvordan kroppens udvikling har betydning for elevernes identitet gennem både de fysiske og psykiske forandringer, der opleves i idrætsaktiviteter og i det globale omkringliggende samfund (Børne- og undervisningsministeriet, 2019, s. 91).

Der er behov for yderligere studier, da der mangler viden om håndteringen af elever, som føler sig forkert i den krop, som de er født i. Hvordan formår man at inkludere transkønnede elever i en idrætspraksis, som bærer præg af at opdele eleverne i drenge og piger i selve undervisningen, men også i omklædningen? Hvordan skal man arbejde med elevernes identitetsudvikling - jævnfør ovenstående kompetencemål, når deres krop ikke stemmer overens med deres syn på sig selv? Dette område er blevet overset i og med, at der mangler en bedre praksisform for, hvordan man kan håndtere sådanne og lignende omstændigheder. Ovenstående stiller en række spørgsmål, for mig som kommende idrætslærer, og formålet med nærværende undersøgelse er, at finde ud af,

hvordan idrætslærere kan handle på problematikken om transkønnede elevers inklusionsprocesser og samtidig støtte dem i deres identitetsudvikling. Dette med viden om at det er en niche gruppe af elever. Disse overvejelser og refleksioner har ledt mig frem til følgende problemformulering:

Problemformulering

"Hvordan kan man som idrætslærer, ved hjælp af flere perspektiver, handle på problematikken med transkønnede elevers inklusionsprocesser og samtidig støtte deres identitetsudvikling i idrætsundervisningen?"

Begrebsafklaring

Transkønnet

Begrebet transkønnet kan have flere betegnelser såsom transperson og/eller kønsinkongruens, hvor der er uoverensstemmelse mellem en persons kønsopfattelse og det køn, som vedkommende blev tildelt ved fødslen (Dhejne & Giraldi, 2019, s. 320). Transkønnet er desuden en del af betegnelsen LGBTQ+, det vil sige lesbisk, bøsse, biseksuel, transperson og queer, og er den betegnelse, som anvendes igennem projektet. Denne betegnelse favner bredt, og der kan sættes flere bogstaver på, for at favne endnu bredere. Plusset inkluderer alle andre kategorier som for eksempel interkønnede og aseksuelle (Jensen & Gundersen, 2022).

Inklusion

Pædagogisk psykolog, ph.d. og tidligere skolelærer Rasmus Alenkær kommer med denne definition på inklusion, som vil blive anvendt i projektet: *"Inklusion er en dynamisk og vedvarende proces, der har til formål at udvikle mulighederne for ethvert menneskes tilstedeværelse i, og udbytte af, samfundets almene arenaer. I denne proces har man fokus på kvaliteten af det enkelte individs fysiske betingelser, sociale samspil og opgaveløsning inden for rammerne af en valgt kontekst. Der tages i den forbindelse særligt hensyn til dem, der er i farezonen for marginalisering og eksklusion"* (Alenkær, 2013).

Identitet

I projektet forstås identitet ud fra psykoanalytiker Erik H. Eriksons teori om identitet. Identitet er noget som udvikler sig igennem livet, og vi bliver aldrig færdige med at udvikle vores identitet (Larsen, 2018, s. 328). Identiteten bliver særligt udviklet i puberteten, hvor individet skal finde sig

selv. Den unge gennemgår et "hamskifte" på det indre plan, da der sker en række fysiologiske forandringer i og med at kroppen vokser hurtigt, og der sker forholdsvis store forandringer på kort tid, som gør at ens tidligere opfattelse af sig selv ikke stemmer overens med den "nye krop" (Imsen, 2015, s. 357-358).

Læsevejledning

I det foregående er projektets fokus rammesat og relevante begreber, som anvendes i løbet af projektet, er defineret og afklaret under begrebsafklaringen. Efterfølgende beskrives, hvordan indsamlingen af empirien er udført ved at inddrage de metodologiske overvejelser samt projektets undersøgelsesdesign. Afsnittet indeholder desuden overvejelser omkring de valg, som er truffet, for at kunne lave en hensigtsmæssig undersøgelse af projektets problemformulering. Efterfølgende beskrives de valgte teorier samt den allerede eksisterende forskning inden for projektets problemstilling. I projektets problemformulering lægges der stor vægt på begreberne inklusion og identitet, hvilket ligger til grund for til- og fravalg af teori. Hertil vil Jan Tønnesvangs vitaliseringsmodel udfoldes i teoriets afsnittet, da disse psykologiske grundbehov har betydning for den transkønnedes identitetsudvikling. Derudover anvendes Mette Munk Jensens ph.d.-afhandling vedrørende inklusions- og eksklusionsprocesser for at finde ud af, hvordan lærere gør/vil gøre for transkønnedes elevers inklusionsprocesser. Efterfølgende vil Uri Bronfenbrenners socialøkologiske model blive gjort rede for, for at finde ud af, hvordan de forskellige niveauer påvirker de transkønnedes identitet og inklusionsprocesser.

I følgende del af projektet vil de redegjorte teoretiske perspektiver benyttes i analysen af den indsamlede empiri bestående af interviews og spørgeskemaer. Analyseafsnittet er opdelt i tre dele, hvor projektets problemstilling ses ud fra tre perspektiver – de transkønnedes perspektiv, lærernes perspektiv og omverdenens perspektiv. Analysens svar vil dernæst diskuteres, og den samlede undersøgelse vil blive vurderet inden de belyste problemstillinger vil lægge til grund for handlingsperspektiver. Afslutningsvis samles projektets hovedpointer i en konklusion, hvilken der danner grundlag for et handleperspektiv samt perspektivering af nærværende problemstillinger.

Metode og undersøgelsesdesign

I følgende afsnit vil der være en gennemgang af de videnskabsteoretiske overvejelser, som er blevet brugt i udarbejdelsen af dette projekt, for at vise hvilken viden der bliver brugt. Derudover vil de metodiske overvejelser beskrives, for at belyse hvordan empirien er indsamlet.

Videnskabsteoretisk tilgang og ontologiske overvejelser

Undersøgelsens genstandsfelt kan anskues på forskellige måder, hvilket dermed har betydning for undersøgelsens besvarelse (Aagerup & Willaa, 2016, s. 126). Det var derfor vigtigt at jeg inden udarbejdelsen af undersøgelsen, vidste hvordan den skulle gribes an. Problemformuleringen kan lægge op til et enkeltstående interview med en idrætslærer, men der antages at læreren ikke udelukkende kan vurdere, hvordan man kan støtte transkønnede elevers identitetsudvikling i idrætsundervisningen, og derfor bør man finde ud af hvad eleven oplever, ved at spørge individet. Dette for at få individets subjektive opfattelser af virkeligheden. Disse ontologiske overvejelser har været centrale i indsamlingen af empirien, da det har været med til at få mig til at komme tættere på den viden, som jeg skulle indsamle.

Med ovenstående overvejelser i tankerne, vil dette projekt havde en fænomenologisk tilgang, hvor verdenen beskrives ud fra interviewpersonens egen overbevisning ud fra den forudsætning at virkeligheden er den, som mennesket opfatter det som (Collin, Køppe, & Helles, 2022, s. 210), samt en hermeneutisk tilgang, hvor der fortolkes ud fra den hermeneutiske cirkel, og dermed får en større forståelse af fænomenet (Collin, Køppe, & Helles, 2022, s. 253). Jeg har desuden i projektet arbejdet induktivt, hvor jeg har været optaget af projektet problemstilling, som efterfølgende blev behandlet og undersøgt teoretisk og metodisk (Rienecker & Jørgensen, 2022, s. 194).

Metode- og kildetriangulering

Kildetriangulering anvendes for at give mulighed for at sammenligne de to gruppers opfattelser af den samme undersøgelsesgenstand, omhandlende transkønnede elever i idrætsundervisningen, samt analysere forskelle og ligheder på deres opfattelser. Metodetriangulering anvendes for at skabe et mere nuanceret billede på virkeligheden (Aagerup & Willaa, 2016, s. 31). Der er metode- og kildetrianguleret ved at anvende både semistruktureret interviews af en sundhedsplejerske og to transkønnede, hvor den ene stadig er elev i folkeskolen, og den anden er gået ud af folkeskolen, samt anvendt et spørgeskema i form af både kvalitative- og kvantitative spørgsmål, som blev stillet til lærere. Desuden er der anvendt et undervisningsforløb, som er udarbejdet med stor inspiration

fra Sex og Samfunds undervisningsmaterialer omkring køn (Sex og Samfund, 2023) og LGBTQ+'s animationsfilm "*Jacobs fortælling*" (LGTB+ Danmark, 2023), hvorefter der blev lagt et kvalitativt spørgeskema ud til alle elever på en efterskole, hvor der opstilles dilemmaer omkring transkønnede elever.

Kvalitativ- og kvantitativ metode

Undersøgelingsdesignet i dette projekt kan deles op i den kvalitative- og kvantitative metode med særlig overvægt af den kvalitative metode. Den kvalitative metode anvendes, når der søges svar på hvordan mennesker oplever deres eget liv mere dybdegående, og derfor går man tættere på undersøgelsens fænomen (Agerup & Willaa, 2016, s. 33). Den kvalitative metode anvendes typisk når det er abstrakte fænomener, som søges svar på, såsom hvordan man kan støtte transkønnede elevers identitetsudvikling og inklusionsmulighed. Hvorimod den kvantitative metode har mere fokus på at kunne opstille svarene med tal og/eller diagrammer, og dermed forsøger at måle holdninger, aktiviteter og så videre (Agerup & Willaa, 2016, s. 33).

Interview

Interview som undersøgelsesmetode skal i en metodetriangulering bidrage til at få adgang til interviewpersonens oplevelser af forskellige fænomener i deres livsverden. Livsverden er den verden, som fremtræder for os i en direkte og umiddelbar oplevelse, inden vi begynder at reflektere og teoretisere over verden (Brinkmann & Tanggaard, 2020, s. 35). Som tidligere nævnt bruges den fænomenologiske tilgang, hvor der søges at få præcise beskrivelser af, hvordan bestemte fænomener opleves af interviewpersonen og dermed ud fra et førstepersonsperspektiv. På denne måde søges der at "*se inde i hovedet*" på interviewpersonerne. De informanter der er valgt, har et særligt kendskab til feltet, og derfor søges der at komme i dybden med undersøgelsen fremfor bredden. Informanterne i undersøgelsen er en sundhedsplejerske, hvor der søges at få en faglig vinkel på fænomenet samt to transkønnede, hvor der søges at få viden om deres livsverden i forhold til det at være transkønnet. Den ene går stadig i folkeskole, og vil blive kaldt Gustav og den anden er gået ud af folkeskolen for ca. 8 år siden, og vil blive kaldt Martin, hvilket er fiktive navne. Den transkønnede som stadig går i folkeskole er der søgt samtykke fra forældrenes og barnets side.

I udarbejdelsen af interviewguides har der været fokus på den hermeneutiske videnskabsteoretiske tankegang, hvor fokuset har været at få en større forståelse af fænomenet hver gang at det blev undersøgt dybere. Desuden har der også været fokus på den fænomenologiske tilgang, hvor der har

søgt dybere indsigt i de transkønnede og sundhedsplejerskens virkelighed. På den baggrund blev der stillet spørgsmål ind til interviewpersonernes konkrete oplevelser samt forbedret spørgsmålene efter hvert interview, når der kom en bedre forståelse af fænomenet. Det har derfor i dette projekt været vigtigt, at spørgsmålene i interviewet skulle tage afsæt i problemformuleringen. Derudover har interviewene været semi-struktureret, som har givet mulighed for at spørge yderligere ind til et spørgsmål. Selve opbygningen af interviewguiden har taget udgangspunkt i Mette Molbæks skabelon til interviewguide (Molbæk, 2016), hvor forskningsspørgsmålene bliver operationaliseret til interviewspørgsmål for dernæst at blive kodet og derefter analyseret. Dette skulle bidrage til at give læseren indblik i, hvorfor teorierne er valgt (se bilag 1, 2 og 3).

Spørgeskema

Spørgeskema som metode adskiller sig fra interviews ved, at man kan generalisere statistik i en spørgeskemaundersøgelse, hvilket bidrager til metodetriangulering, hvor fænomenet generaliseres. Det er en systematisk metode, der indsamler data fra en population, hvorefter disse data bearbejdes statistisk (Olsen H. , 2006). Emnet om transkønnede elever i idrætsundervisning er forholdsvist uspecifikt, og derfor bør der skabes klarhed over emnet, for at kunne formulere klare og forståelige spørgsmål med på forhånd definerede svarmuligheder. Dette har jeg gjort gennem kvalitative interviews, hvor der er forsøgt at få et overblik over samt en forståelse af projektets fænomen (Frederiksen, Gundelach, & Nielsen, 2017, s. 13-14). For at kunne komme nærmere et svar på projektet problemformulering var det en fordel at spørge lærerne om de havde stødt på fænomenet, og hvordan de håndterer dette. I udarbejdelsen af spørgeskemaet blev der anvendt tre lukkede spørgsmål, hvor der har været max tre svarkategorier til hvert spørgsmål. Ud fra hvert spørgsmål var der mulighed for at uddybe, hvilket havde kvalitative karakter, hvor man fik indblik i lærernes livsverden i forhold til fænomenet. Spørgeskemaet har dermed en kombination af kvantitative og kvalitative spørgsmål (Agerup & Willaa, 2016, s. 140). Inden spørgeskemaet ramte idrætslærerne, blev der lavet en pilottest, for at sikre at der kun blev spurgt om én ting ad gangen, at der kun blev spurgt om noget med relevans til fænomenet, og at det var klare og tydelige spørgsmål. Desuden anvendes metoden i kvalitativ karakter, når der stilles dilemmaer, som elever på en efterskole skulle forholde sig til.

Spørgeskemaet til lærerne blev først foretaget som internetbaseret, hvor der måtte indse at der blev nødt til at blive brugt papirspørgeskema, for at få en højere reliabilitet (Agerup & Willaa,

2016, s. 144). Der blev forsøgt først at lægge spørgeskemaet ud i Facebookgrupper for lærere, hvor der var flere end 15.000 lærere, som potentielt ville kunne svare. Ud fra dette kom der kun 18 svar, hvilket ikke har særlig høj reliabilitet, og dermed søgte jeg at gøre det anderledes ved at lave en stikprøve ud fra en klyngeudvælgelse. Der blev dermed ikke trukket svar ud fra alle klyngerne, som der gør i stratifikation, men der blev valgt én klynge i dette projekt (Frederiksen, Gundelach, & Nielsen, 2017, s. 40). Ved klyngeudvælgelsen blev der valgt at have papirspørgeskema med ud til en efterskole, som resulterede i en svarprocent på 100%. Selvom det er en mindre del af befolkningen, som har haft mulighed for at svare, og dermed ikke har fået et landsdækkende billede af fænomenet, så er der kommet et billede af hvordan det ser ud på den pågældende efterskole. Derudover svarede eleverne på den pågældende efterskole på dilemmaer vedrørende transkønnede elever, hvilket var i onlineform og der kom en svarprocent på 91%.

State of the art og teori afsnit

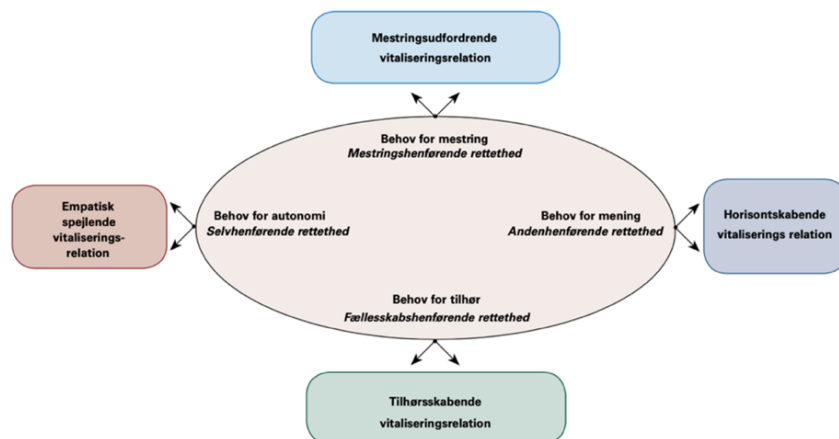
For at belyse projektets problemstilling er der undersøgt, om der var noget forskning, som omhandler problemstillingen. Der forefindes ikke meget forskning på området, men der inddrages to internationale forskningsprojekter, som belyser den pågældende problemstilling, som vil redegøres for i følgende afsnit. Dernæst er formålet at redegøre for analysens teoretiske ramme, og hvorfor dette er relevant til analysen af de problemstillinger, som de transkønnede elever møder i deres idrætspraksis.

International forskning viser, at hvis man dyrker sport, så har det en positiv effekt på unges velvære. Desuden har forskning vist, at idrætsmiljøer kan være svære at være i som lesbisk, bøsse, bisexuel, transkønnet og queer - LGBTQ+ (Clark & Kosciw, 2022). Forskningsprojektet: *“Engaged or Excluded: LGBTQ Youth's Participation in School Sports and Their Relationship to Psychological Well-Being”* undersøgte LGBTQ+-unges deltagelse i skoleidræt, og hvordan det påvirkede deltagelsen, trivsel og tilhørsforholdet på skolen. Over en fjerdedel af LGBTQ+-respondenterne i undersøgelsen havde deltaget i skoleidræt, og det at være transkønnet var relateret til en lavere sandsynlighed for idrætsdeltagelse. Transkønnede unge mænd havde den laveste sandsynlighed for idrætsdeltagelse. Det viser sig at de elever, som var en del af LGBTQ+, og som deltog i idræt havde øget trivsel og større tilhørsforhold på skolen. Forfatterne mener at i betragtning af disse resultater, har skolerne et ansvar for at sikre, at skoleidræt er sikker og imødekomende for LGBTQ+-unge, da det har betydning for deres skolegang (Clark & Kosciw, 2022).

Et andet internationalt forskningsprojekt: *“It was probably one of the best moments of being trans*, honestly!”: Exploring the positive school experiences of transgender children and young people* beskriver at de negative skoleerfaringer fra transkønnede elever er veldokumenterede, men indtil videre har lidt forskning undersøgt, hvad der går godt for transkønnede elever i skolen (Leonard, 2022). Denne forskning fremhæver nogle af de positive skoleerfaringer fra transkønnede unge for at fremme positive forandringer. Fem overordnede temaer kom frem fra deltagerne fortællinger i forskningsprojektet. Sprogets betydning blev fremhævet som et middel for transkønnede unge til at hævde deres egen identitet og for andre til at vise respekt, individuel lærerstøtte, helskoletilgange, betydningen af fællesskab samt det sidste tema *“My Own Best Friend”*, som afspejlede de transkønnede unges evner og modstandskraft. Forskningen fremhæver, at transkønnede unge er i stand og villige til at dele deres erfaringer og fremhæve positiv praksis i skolerne. Pædagogiske psykologer er unikt positioneret til at støtte unge på et individuelt og systemisk niveau. Det er vigtigt, at de fortsætter med at støtte transkønnede unge, samt fortsat at hjælpe skoler og lokale myndigheder med at udvikle retningslinjer for støtte til transkønnede elever (Leonard, 2022).

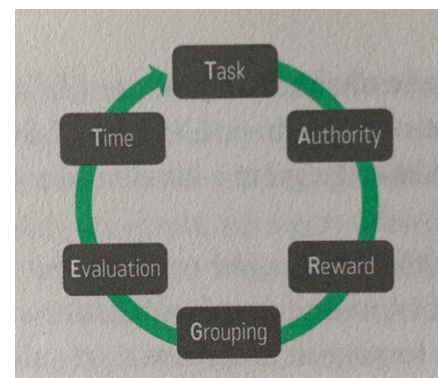
Vitaliseringsmodellen

Teoretisk tager analysen udgangspunkt i professor i psykologi Jan Tønnesvangs vitaliseringsmodel, der kan bidrage med at forklare, hvordan eleverne har følt at de har fået iltet deres psykologiske grundbehov set ud fra en idrætspraksis (Tønnesvang & Hedegaard, 2015).

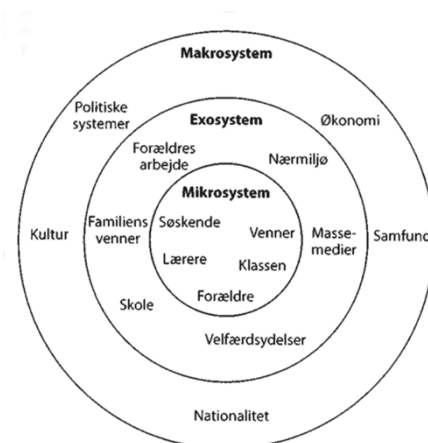
TARGET modellen

For at forstå problematikken omkring transkønnede elever i idrætsundervisning, vil jeg fremhæve lærernes perspektiver ud fra TARGET-modellen, hvilket adjunkt på UC-syd og ph.d. Mette Munk Jensen anvendte i forbindelse med hendes Ph.d.-afhandling om inklusions- og eksklusionsprocesser (Jensen M. M., 2017). Herudfra vil jeg ud fra lærernes svar vil klargøre om de formår/vil formå at skabe en inkluderende idrætspraksis for specielt transkønnede elever (Munk, 2017, s. 225). Dette kombineres med Helle Rønholts begreb; handlekompetence (Rønholt & Peitersen, 2014).

Socialøkologiske model

Der kan være forskellige syn på elevens situation, og det er derfor vigtigt at kunne skifte perspektiv, og samtidig være opmærksom på, hvilket blik man selv har og ikke mindst være nysgerrig overfor andre perspektiver. Der er derfor valgt at gøre brug af psykolog Urie Bronfenbrenners socialøkologiske model, hvor der opdeles efter statsniveau (makrosystemet), lokalsamfundsniveau (exosystemet) og interpersonelt niveau (mikrosystemet), hvilket viser at der er mange forhold, som påvirker elevens udvikling af identitet samt læring.

Analyse del 1: De transkønnedes perspektiv

Med udgangspunkt i projektets problemformulering vil de teoretiske perspektiver, med Tønnesvangs vitaliseringsmodel, blive anvendt i en analyse af den indsamlede empiri, hvor der er fokus på de transkønnedes perspektiver. I det følgende vil analysen deles op i de fire rettetheder, hvor der søges svar på, hvordan de har oplevet/oplever deres skolegang i idræt (Tønnesvang & Hedegaard, 2015).

Den selvhenførende rettethed - Anerkendende vitaliseringer

De anerkendende vitaliseringer giver psykologisk ilt til den selvhenførende rettethed, og dette gøres på forskellige måder, hvor man ser vedkommende, som den de er (Tønnesvang & Hedegaard,

2015). Martin, der er den transkønnede elev, som er gået ud af folkeskolen, fortalte: *"... jeg har faktisk haft det okay med omklædningsrum, fordi jeg har haft det billede af mig selv, som værende anderledes end de andre, og de andre vidste godt, at jeg var anderledes. De vidste godt, at jeg ikke identificerede mig som kvinde på samme måde..."* (se bilag 1). Ser man på Martins udtalelser omhandlende udfordringer i folkeskolen, ser det ud til, at han oplever at blive set, som den han er af de andre elever, da både ham selv og de andre altid har haft et billede af ham, som værende anderledes. Hans klassekammerater, hans vitaliseringsrelationer, spejlede ham empatisk og gav ham eksistentiel anerkendelse til hans autonomi ved at følge, forstå samt acceptere ham i forhold til, hvad han bragte med sig. Han fortalte derudover: *"Det var irriterende at være opdelt... Jeg har været utilfreds med, at jeg blev sat i den kategori. Jeg tror måske, at jeg havde et ønske om, at der ikke fandtes kategorier. Jeg synes måske bare, at vi kunne være børn, der legede i stedet for at være køn hele tiden"* (se bilag 1). Citatet kan tages som udtryk for at idrætslæreren ikke har set ham, som den han er, da han beskriver at det var irriterende at være opdelt, og han ønskede, at man kunne være børn fremfor køn. Der er ikke tale om en anerkendende vitaliseringsrelation, da han ikke bliver set, som den han er. Det at operere i pige- og drengegrupper i idrætsundervisningen er problematisk for en elev som Martin, da han ikke oplevede, at han hørte ind i en bestemt kønskategori. Det ser ud til at have fyldt meget for Martin, og derfor kunne det tænkes, at det har været en gængs praksis, da han gik i folkeskole, og dette kunne derfor medføre en stærk følelse af at være forkert og ikke blive set, som den han er (Jensen & Gundersen, 2022). Denne forkerthed kan være med til at forklare selvmordsstatistikken, som viser, at 77,7% af transmænd og 66,2% af transkvinder har haft selvmordstanker. For resten af befolkningen gælder det kun 24,1% (Transportministeriet, 2022, s. 22). Denne sammenkobling kunne pege på, at de ikke er blevet set, som de er, og ikke har fået psykologisk ilt til den selvhenførende rettethed.

Den andenhenførende rettethed - Horisontskabende vitaliseringer

De horisontskabende vitaliseringer giver psykologisk ilt den andenhenførende rettethed, hvor der skal vises en større mening og mulige livsretninger (Tønnesvang & Hedegaard, 2015). Som eksempel på rettetheden kan dette citat fremhæves: *"Pigernes mål tæller dobbelt. Jeg kan godt se pointen i at opdele elever efter niveau... Men jeg synes hurtigt, at køn bliver en undskyldning for at opdele efter noget andet end køn"* (se bilag 1). Ud fra Martins udsagn, omhandlende idrætslærernes syn på ham, tyder det på, at han ikke har fået iltet hans andenhenførende rettethed. Martins tilværelsesorganisering er ikke tilstrækkelig, da han ikke synes, at hans lærer

formår at strukturere og organisere sin undervisning på en sådan måde, at Martin oplever, at der er mening ved læringen. Derudover kommer det ikke til udtryk i interviewet, at der har været en betydningsbærende relation indenfor tilværelsesåbning i skolemæssig sammenhæng, da han - i den arena - ikke oplever at have nogle som forbilleder.

Der er flere og flere kendte, som springer ud som en del af LGBTQ+, og dette har betydning for LGBTQ+ unges mentale helbred, viser en undersøgelse fra LGBTQ+ ungdomsorganisation The Trevor Projekt fra 2020 (Trevor, 2020). 80% af de adspurgte LGBTQ+ personer svarer, at berømt heder, som er LGBTQ+, påvirker deres opfattelse af at være LGBTQ+ i en positiv retning. Den canadiske skuespiller Elliot Page er den hidtil mest kendte person, som er sprunget ud som transkønnet, og dette kan have stor betydning for transkønnede elever (Dam, 2020). Martin oplevede ikke at have et forbillede i skolen, som kunne ilte hans andenhenførende rettethed, men det kan være at han havde en andetsteds fra, og måske har fundet en nu i skuespilleren Elliot Page. I og med at jeg har ikke spurgt Martin om dette, vides det ikke, om han føler, at de kendte *"kan vise ham, hvem han kan blive"*. Men med den viden fra The Trevor Projekt, der viser, at spejling og forbilleder kan have betydning for unges mentale helbred, kunne man forsigtigt antage, at han kunne have fået iltet den andenhenførende rettethed igennem de kendte LGBTQ+ personer, når nu han ikke oplevede det rette forbillede i skolen.

Den fællesskabshenførende rettethed - Tilhørsskabende vitaliseringer

Tilhørsskabende vitaliseringer giver psykologisk ilt til den fællesskabshenførende rettethed, hvilket sker via de forhold, som man har til andre mennesker (Tønnesvang & Hedegaard, 2015). Gustav synes særligt, at idrætsundervisningen var svær: *"Det har været i idræt... Inden man egentlig sagde det, så var det rimeligt mærkeligt at gå ind i pigernes omklædningsrum, for det var ikke der, jeg hørte til. Men samtidig vil det være helt vildt forkert at gå ind i drengenes... Jeg stod lidt i en bås for mig selv... Jeg talte med lærerne om det, og så fik jeg mit eget omklædningsrum... En gang imellem er det svært"* (se bilag 2). Citatet omhandlende udfordringer han har/har haft i folkeskolen, peger på, at han ikke har følt, at han har hørt til nogle steder - hverken hos pigerne eller drengene. Gustavs oplevelser af vi-hed ser derfor ikke ud til at være tilstrækkeligt iltet, da han ikke føler, at han hører til i nogle af køns-boksene og dermed får et omklædningsrum for sig selv. Men dét at få et omklædningsrum for sig selv, kan have store sociale konsekvenser for eleverne siger Morten Emmerik Wøldike, sociolog og ekspert i køn, ligestilling og LGBTQ+; *"Omklædningsrummet er -*

udover at have en praktisk funktion - også et socialt rum, hvor eleverne indgår i legeaftaler efter skole eller i frikvarteret - især fordi idræt ofte ligger i ydertimerne. De elever, der ikke er med i dette, kan blive afskåret fra et vigtigt socialt rum, hvor relationer udfoldes. Det er et helt konkret hverdagsproblem, der kan få trivselsmæssige konsekvenser for de elever, som det vedrører - og skolerne typisk ikke ser" (Jensen & Gundersen, 2022, s. 74). Bemærkningen peger på, at når Gustav får et omklædningsrum for sig selv, medvirker det til, at hans muligheder for at få iltet den fællesskabshenførende rettethed indsnævres, da han ikke er sammen med hverken pigerne eller drengene. På denne måde kan Gustav risikere at blive ekskluderet fra fællesskabet udenom skolen, da han ikke fysisk er sammen med klassekammeraterne. Med afsæt i dette er der risiko for, at Gustav bliver mere og mere en afvigelse fremfor en normalitet, som gør at han har større risiko for, at blive ekskluderet fra klassen i skolesammenhæng, hvis der i klassens læringsmiljø ikke snakkes om mangfoldighed og dennes ressourcer.

Intimitet findes i de nære relationer, og i interviewet med sundhedsplejersken fortalte hun om to transkønnede, som hun havde mødt og haft samtaler med, hvoraf specielt den ene person ikke syntes at have denne intimitet. *"... den anden, jeg har haft kendskab til, var en som var født dreng, og gerne vil være en kvinde... Der var det svært for familien at acceptere... Drengen skiftede navn og skiftede cpr-nummer, og for familien... var det som om vedkommende var død"* (se bilag 3). Dét, at hun valgte at skifte køn, gjorde at familien ikke ville udgive nærhed, varme, tillid og omsorg, hvilket går ind og påvirker personen i en retning af ikke at høre til. International forskning viser, at forældresamarbejde har stor betydning for elevernes præstationer, da de herigennem får en viden om deres barns præstationer, og har lyst til at gøre en forskel (Undervisningsministeriet, 2014, s. 13). Da forældrene følte, at deres barn var "dødt", er forudsætninger for et godt samarbejde med forældrene i denne forbindelse ikke gode. Dette kan have en negativ effekt på eleven og på dennes faglige præstationer samt på inkluderingen af eleven i idrætsundervisningen. Og med inklusionsudfordringen følger også, at eleven heller ikke vil få iltet den fællesskabshenførende rettethed via de andre elever.

Den mestringshenførende rettethed - Mestringsudfordrende vitaliseringer

Mestringsudfordrende vitaliseringer giver psykologisk ilt til den mestringshenførende rettethed, hvor der findes medspillende modspil (Tønnesvang & Hedegaard, 2015). Interviewet med Martin viser, at hans mestringshenførende rettet ikke blev iltet: *"Hvis vi laver et boldspil og pigemål tæller*

dobbelt. Eller pigerne mod drengene. Her har jeg haft det svært ved at være en del af pigeflokken, for jeg kunne mærke, at jeg ikke synes, at jeg hørte til der. Jeg ved ikke om jeg nødvendigvis på det tidspunkt følte jeg hørte til i drengeflokken heller. Men jeg kunne ikke lide, at vi skulle deles op... Det er oftest her i idræt vi gør det" (se bilag 1). Ud fra Martins udsagn omhandlende særlige udfordringer i idrætsundervisningen, tyder det på, at han ikke fik iltet hans mestringshenførende rettethed i tilstrækkelig grad. Det ser ikke ud til at Martin med sit talent, kognitive stil og læringsstil, bliver mødt med optimalt tilpassede mestringsudfordringer, da han ikke mener, at det er optimalt, at pigernes mål tæller dobbelt. Man kan tolke på citatet, at han har været god til idræt, og dermed følte, at hans præstationer blev nedtrykt, og dermed fik han ikke iltet den mestringshenførende rettethed. I den seneste bekendtgørelse fra 2015 om læreruddannelsen, er lærere forpligtet til at erhverve viden om "*elevers sociale, emotionelle og kognitive udvikling – herunder køn og motivation*" (Retsinformation, 2015). Selvom begrebet "køn" er beskrevet få steder i bekendtgørelsen, er lærere forpligtede til at have viden herom som en forudsætning for, at kunne støtte elevernes lærings- og udviklingsprocesser. Ud fra Martins idrætslærers valg om at opdele eleverne i drenge og piger og/eller, at pigemål tæller dobbelt, kan det antages, at vedkommende besidder en biologisk tilgang til køn, hvilket synes at være den ene pol i diskussionen om køn. Hvis man kigger på køn ud fra den anden pol, ville den pågældende lærer på forhånd have tilrettelagt undervisning ud fra en kønsneutral tilgang, hvor begge køn er lige og i stedet blandet eleverne efter andre forudsætninger end deres biologiske køn.

Analyse del 2: Idrætslærerens perspektiv

I følgende afsnit vil projektets problemstilling ses ud fra idrætslærernes perspektiver, hvor der analyseres om de formår at lave en inkluderende idrætspraksis. Afsnittet vil deles op efter TARGET-modellen, men i og med at projektet er udarbejdet induktivt, har jeg ikke kunne udfylde områderne Reward, Evaluation, og Time, da lærerbesvarelserne ikke passer på disse områder. De øvrige elementer analyseres ud fra empirien med fokus på lærerens svar i spørgeskemaet. Derudover vil der analyseres, om idrætslærerne formår at udvikle elevernes handlekompetencer i idrætsfaget, hvilket omhandler den personlige-, sociale-, kropslige-, og idrættslige kompetence (Rønholt & Peitersen, 2014). I forhold til projektets problemformulering vil fokus ligge på, hvordan idrætslærere har eller vil handle på inklusionsprocesser med transkønnede elever.

Task (Opgave/Aktivitet)

Det er ikke alle idrætslærere, som har oplevet at stå i en problemstilling med en transkønnet elev endnu. Men de bør gøre sig refleksioner over, hvordan de vil gribe situationen an i mødet med en transkønnet elev, da fænomenet er stigende og det derfor ikke er usandsynligt, at de vil komme til at skulle håndtere sådan en situation. Derfor er idrætslærerne blevet spurgt, om de gør sig nogle indsats, som tilgodeser elever, som ikke føler sig som sit biologiske køn. Heraf svarede 83,3% af de adspurgte *nej* og 16,7% svarede *ja* (se bilag 4). På denne baggrund skulle de reflektere over, hvilke tiltag de kunne gøre, og hvilke de på forhånd gør. Et svar fra en idrætslærer lyder: *"Hvis jeg stod overfor problemstillingen ville jeg sørge for at der er plads til snak omkring dette. Derudover skal elever i idræt arbejde med begreber som respekt, fællesskab og anerkendelse af evner. Jeg ville også arbejde med kropsberøringer i forhold til kontaktsport"* (se bilag 4). I henhold til elementet Task, beskrives det, at idrætsundervisningen skal knyttes tættere til elevernes øvrige liv og til samfundet uden for skolen. Citatet peger på at denne idrætslærer vil arbejde med begreber som respekt, fællesskab og anerkendelse af evner, hvilket kunne overføres til at arbejde med temaer omhandlende disse. Ved at arbejde med temaer fremfor at tage udgangspunkt i en aktivitet gør, at tilgangen bliver, at eleverne skal *"bevæge sig for at lære"* i stedet for at *"lære at bevæge sig"* (Munk, 2017, s. 226). Dette kan have stor betydning for transkønnede elever, da idrætsundervisningen i stedet vil blive en arena, hvor der kan læres om emner, som relaterer sig til deres liv fremfor at være utilpas i deres krop, når de bliver sendt hen i en gruppe, som de ikke føler sig som en del af. Dette giver desuden mulighed for, at eleven kan udvikle handlekompetence. Den kropslige kompetence kan udvikles i forbindelse med, at læreren vil arbejde med at få alsidige kropserfaringer i form af kontaktsport. Den sociale kompetence udvikles i form af arbejdet med normer og samarbejde i og med, at læreren vil arbejde ud fra begreberne respekt, fællesskab og anerkendelse af evner. Den personlige kompetence kan ligeledes blive udviklet ved, at eleven får mulighed for at få en positiv selvopfattelse, da læreren vil sørge for, at der er plads til at snakke om problemstillingen og de udfordringerne som følge heraf.

Authority (Autoritet)

Et af citaterne fra samme spørgsmål som ovenstående; hvordan vil de tilgodese elever, som ikke føler sig som sit biologiske køn, lyder: *"Dele op efter andre parametre - niveau, styrker, ønsker til øvelser osv. Man kunne også blande tilfældigt og så lade eleverne vælge fx grupper selv, så de ikke er begrænset af køn"* (se bilag 4). Denne lærer vil have fokus på medbestemmelse i forhold til

ønsker til øvelser samt udvælgelse af grupper, hvis personen mødte en elev, som er transkønnet. Dette kan være med til at give eleven mulighed for legitim deltagelse, da undervisningen dermed vil bære præg af aktiviteter, som kræver kreativitet, samarbejde og refleksion fremfor aktiviteter der har større vægt på fysiske færdigheder (Munk, 2017, s. 227). Derudover kan elevmedbestemmelse være en stor faktor i forbindelse med elevernes motivation, uanset om eleven er idrætssvag eller idrætsstærk (Seelen & Paustian, 2009), hvilket giver eleven mulighed for at udvikle sin personlige kompetence. Udviklingen af elevens sociale kompetence vil også være mulig, da eleven får mulighed for at forstå, acceptere og kritisk vurdere normer, som for eksempel at dele op efter køn.

Grouping (Gruppesammensætning)

Når der arbejdes med gruppesammensætningen, er der ofte tendens til, at læreren bruger 1-2 metoden, hvor denne tilfældige måde at sammensætte grupper på, ikke altid er hensigtsmæssigt i forhold til målet om inklusion (Munk, 2017, s. 228). *"Når man opdeler efter køn, tænker jeg, at det er væsentligt, at eleven selv vælger, hvor det hører til. Oftest deler man i køn grundet biologiske forskelle (eks. styrke). I denne sammenhæng kan man i højere grad forsøge at dele i ens færdigheder. Det er vigtigt at tage højde for transkønnede elever i idræt, men jeg tror samtidig også at det er vigtigt at man kan dele i køn, da jeg oplever nogle elever, finder en stor tryghed ved det (eks. når man kommer fysisk tæt på hinanden). Kunsten er vel at forene de 2 ting"* (se bilag 4). Som denne idrætslærer beskriver, mener vedkommende, at der nogle gange kan deles op efter køn, og andre gange ikke. Dette kan have betydning for inklusionsprocesserne hos den transkønnede elev.

Idrætslæreren beskriver blandt andet, at vedkommende mener, at det er vigtigt, at man kan dele i køn, da nogle elever finder en tryghed ved dette ved fysisk kontakt. Men paradokset er, hvis der inddeles efter det biologiske køn, kan denne tryghed ikke findes hos den transkønnede elev, da eleven bliver sat sammen med nogen, som personen ikke føler sig tryk ved. Idrætslæreren beskriver også, at man i nogen sammenhænge kan lade vær med at dele i køn, men i stedet ud fra færdigheder, hvilket kan have stor betydning for den transkønnede elevs inklusionsproces, da eleven på denne måde ikke kommer til at stå i en gruppe, som personen ikke føler sig som en del af. I og med at denne idrætslærer vil forsøge i nogle sammenhænge, at eleverne selv bestemmer, hvor det hører til kønsmæssigt, giver dette potentiale for, at eleverne kan udvikle deres kropslige kompetence, da de får mulighed for at udviklet deres eget kropsbillede af at være det køn, som de føler sig som.

Analyse del 3: Omverdens perspektiv

I følgende afsnit om omverdens perspektiv analyseres empirien ud fra Bronfenbrenners socialøkologiske model, hvor der søges svar på, hvilke udfordringer transkønnede elever oplever i mødet med omverdenen. De forskellige niveauer analyseres ud fra empirien med fokus på elevernes udtalelser omkring dilemmaer i idrætsundervisningen for transkønnede elever samt sundhedsplejerskens svar i et interview. Derudover understøttes det af love og mikrosociolog Erving Goffmans begreb om stigmatisering. I forhold til projektets problemformulering vil fokus ligge på, hvordan omverdenen har påvirkning på den transkønnedes identitet og inklusionsprocesser.

Statsniveau - Makrosystem

På statsniveau har der været en stor udvikling de seneste år, som kan have betydning for den transkønnedes identitet og trivsel. I år 2014 var Danmark det første land i Europa samt det tredje land i verden, hvor det blev muligt at få juridisk kønsskifte ved at sige, at man oplever at tilhøre det andet køn, når man var fuldt 18 år (Udenrigsministeriet, 2018, s. 11). I regeringens nye forslag fra 2022-2025 lyder det, at man bør have mulighed for at blive tildelt et nyt personnummer fra før de bliver 18 år. De anbefaler at der ikke skal være en nedre grænse, men børn under 15 år skal have samtykke fra forældremyndighedsindehaverne. Desuden stilles der krav om, at den unge modtager alderssvarende juridisk rådgivning (Transportministeriet, 2022, s. 15). Det vil sige at unge i folkeskolealderen - og endda før - har mulighed for at skifte køn juridisk, og derfor har det stor betydning for den transkønnedes ret til at være det køn, som de ønsker. På denne måde skal man i skolemæssig sammenhæng finde ud af, hvordan man vil håndtere dette.

I en sexologisk sammenhæng, hvor man får operationer og hormonbehandling, vil man ikke kalde det at skifte køn ud fra sundhedsplejerskens citat: *"Man kan faktisk ikke skifte køn. Du er født som kvinde, du har kvindelige karaktertræk... og har kønsorganer som en pige. Hvis du så lige pludselig kommer efter, at du gerne vil være eller kan mærke, at du er en anden. Du kan ikke få en livmoder implementeret eller få æggestokke. Men man kan godt gøre noget, som giver dig en kønsbekræftende operation, men du kan ikke skifte køn. Det er der mange, som ikke forstår... Biologisk er du født som kvinde eller mand, men du kan få en kønsbekræftende operation. Du kan sagtens fjerne en penis og lave en kunstig skede og give kvindelige hormoner.... Dem som er født som en pige, kan du også give testosteron, som giver skægvækst og brede skuldre og dyb stemme,*

men du kan ikke implantere en penis, som virker efter hensigten. Og det er derfor man i sexologisk sammenhæng ikke kalder det en kønsskifteoperation, men en kønsbekræftende operation" (se bilag 3). Man kan ud fra citatet se og anerkende at ud fra et biologisk perspektiv, har eleverne ikke mulighed for at skifte køn, men man kan få en kønsbekræftende operation, som påvirker ens kønskarakteristika.

I forbindelse med FN's Børnekonvention beskrives det desuden, at der på statsniveau skal arbejdes med: *"Deltagerstaterne skal respektere og sikre de rettigheder, der er fastsat i denne konvention, for ethvert barn inden for deres jurisdiktion, uden forskelsbehandling af nogen art og uden hensyn til barnets .... race, hudfarve, køn..."* (Retsinformationen, 1992). Dette understøttes ligeledes af sundhedsplejerskens svar til, hvordan vedkommende vil vejlede idrætslærere, som ikke har kendskab til transkønnede elever: *"Det handler om anerkendelse og en neutral tilgang til det. Uden at være for dømmende – rettighedsbaseret, fordi vi har ret til at bestemme over vores egne kroppe... I det her land er det tilladt. Hvis vi boede i Afghanistan, og var kvinde, og var homoseksuel, så blev vi stenet ihjel, og hvis man boede i Afrika, ville man blive fængslet"* (se bilag 3). Man er som idrætslærer dermed forpligtet til at arbejde rettighedsbaseret i og uden for undervisningen.

Lokalsamfundsniveau - Exosystem

Dette niveau henviser til sociale institutioner, som den transkønnede færdes i, heriblandt skolen. Skolen må syntes at være en særlig udfordrende periode for eleven, da vedkommende møder den binære kønsopfattelse af, at der kun er en biologisk mand og en biologisk kvinde. Dette understøttes også af idrætsundervisningen, hvor der er et omklædningsrum til piger og et til drenge. I dilemma 1 i interviewet med de andre elever, skulle de forholde sig til, hvad Elliot, som er transkønnet, skal gøre, når hans klassekammerater kalder ham for en pige, og siger at han skal gå ind i pigeomklædning, fordi han har bryster: *"Skolen burde oprette et LGBTQIA+ venligt omklædningsrum. Dette vil sige at der kommer til at være et sted hvor Elliot, ikke behøver at bekymre sig. Og hvor der vil være plads, hvis der nu er andre som f.eks. nonbinære kunne have omklædningsrum..."* (se bilag 5). Eleven kommer med et forslag til, hvordan der på lokalsamfundsniveau kunne ændres kutymen med omklædningsrumfordelingen, og give plads til andre indenfor LGBTQ+ samfundet. Derudover er der en anden elev, som svarer: *"For nogle kan det være sværre, at forstå hvad det egentligt betyder det at være transkønnet. Hvilken klasse går Elliot i? Det kunne måske hjælpe ved at få nogle af disse begreber inde for LGBTQ+ med ind i en seksual*

undervisning, da det kunne øge forståelsen" (se bilag 5). Vedkommende påpeger problematikken omkring, at mange kan have svært ved at forstå, hvad det betyder at være transkønnet, og derfor bør man på et lokalsamfundsniveau arbejde med at snakke om LGBTQ+ i skolen – blandt andet i seksualundervisningen, der er et timeløst fag, og som derfor kan tilknyttes alle skolens fagområder.

Interpersonelt niveau - Mikrosystem

Dette niveau henviser til mødet med andre, som individet føler sig tæt på. Det kan blandt andet være klassekammerater, forældre og søskende. Goffman siger, når man er sammen med mennesker, kan det vise sig, at de besidder en egenskab, som skiller sig ud fra andre personer i den kategori, hvori vedkommende kunne tænkes indplaceret og derfor bliver vedkommende en mere ønskværdig slags. At blive stemplet på denne måde indebærer stigma (Goffmann, 2021, s. 44). Ud fra dilemma 1 skriver en elev: *"Jeg synes Elliot skal bruge pigeomklædningen, da Elliot biologisk er en pige, eller klæde om alene"* (se bilag 5), hvorimod en anden elev skriver: *"... han skal tale med sin idrætslærer om hvad han skal gøre. Hvis han selv er okay med det kan han måske klæde om alene, men det kan selvfølgelig også få ham til at føle sig endnu mere udenfor."* (se bilag 5). Den første elev har en forståelse af den transkønnede som afvigende i idrætsundervisningen. Dette er ifølge Goffman et udtryk for det stigma, som følger, når den transkønnedes sociale identitet – det forventede – ikke stemmer overens med den transkønnedes faktiske sociale identitet. Hvis den transkønnede bliver ved med at møde modgang som denne i skolen og i andre arenaer, kan det resultere i et forsøg på at tilbageholde oplysninger om deres transkønnethed, da de ikke vil ses på som afvigere og dermed stigmatiseres. Den anden elevs udtalelse tyder på en større inklusionsforståelse i og med, at vedkommende godt kan se at man kan komme til at føle sig mere udenfor, hvis man skal klæde om alene. Denne elev kan se, at den transkønnede er i farezonen for marginalisering og eksklusion, og vil gerne have, at personen taler med idrætslæreren, da læreren gerne skulle hjælpe med at udvikle mulighederne for inklusion (Alenkær, 2013).

Diskussion

I det foregående afsnit blev de valgte teoretiske perspektiver anvendt til at analysere den indsamlede empiri. Dette for at tage hånd om de problemstillinger, som projektets problemformulering indebærer. I forbindelse med analysen blev der fremstillet flere forskellige synsvinkler til det pågældende problem. Positionerne kan deles op i den biologiske- og sociologiske tilgang til køn i kønsdebatten. Disse positioner vil diskuteres i følgende afsnit, for at finde ud af,

hvordan man som idrætslærer, bør tilrettelægge sin idrætsundervisning – ud fra om der er forskel på køn eller ej.

Biologisk eller sociologisk tilgang til køn?

Den amerikanske post-strukturalistisk filosof, sociolog og queer-teoretiker Judith Butler, er en af de første og største indenfor diskussionen om blandt andet køn og identitet (Højgaard, 2012). Butler fik vendt op og ned på vores forståelse af køn og identitet, da hun i 1990 lancerede bogen "*Gender Trouble*" (Butler, 1990), som tager diskussionen op om de mest grundfæstede og naturgroede opfattelser af, hvad der betinger forskelle mellem sociale kategorier såsom køn, race og etnicitet og meget mere (Højgaard, 2012). Køn er noget, man gør, mener Butler, hvor hun argumenterer for, at kønnet erhverves ved at abonnere på nogle kulturelt anerkendte udtryksformer, der gør en genkendelig som enten mand eller kvinde. I vores kultur findes der nogle mere eller mindre åbenlyse italesatte retningslinjer for, hvordan kønnet forventes at udføres. Hvis disse ignoreres, vil konsekvensen være en form for social eksklusion. Rammerne for kønnets genkendelighed er, for en socialkonstruktivist som Butler, et resultat af utallige gentagelser eller citeringer, som hun kalder det, op gennem historien og derfor mener hun ikke, at rammerne er af før-kulturel (biologisk) art, hvor det er det biologiske køn, som har betydning for, hvordan man "rigtigt" er sit køn. Kønnet er på sin vis et spørgsmål om performance, en aktiv udførelse af kønsudtryk (Campion, 2019, s. 18-21). Udover at kønnet er en performance, mener Butler også, at kønnet er performativt. Den performative talehandling at benævne nogen dreng eller pige, kalder hun for "boying" eller "girling". Når et barn – eller en voksen – bliver boyet eller girlet, medfører dette en forstærkelse af kønnet. For eksempel når idrætslæreren siger; "*Jeg skal bruge et par stærke drenge*", eller den transkønnede elev Martin, hvor pigernes mål talte dobbelt. På denne måde skaber sprog og tale kønnet i sig selv (Campion, 2019, s. 18-21).

En kritik af Butlers tilgang til køn er imidlertid mangel på den biologiske forskel, og dette kan imødekommes ved at bringe lektor i psykolog Ann-Elisabeth Knudsen i spil. Hun mener på den anden side, at der er biologiske forskelle på kønnet, der ikke har betydning for den kulturelle kontekst, som man befinder sig i (Knudsen, 2021). Det gælder blandt andet de fysiologiske udtryk. Knudsen mener, at tilblivelsen af køn ikke nødvendigvis er et enten-eller i forhold til arv og miljø, men som et både-og. Problemet er, at medierne ofte fremstiller det som om, at der er to dybe kløfter imellem de to opfattelser (Knudsen, 2021).

En ekstremist indenfor den biologiske tilgang til køn er psykolog og læge Leonard Sax. Han mener, at der er biologiske forskelle på drenge og piger, og disse forskelle ikke er socialt konstrueret. Det viser sig blandt andet, at der findes kønsforskelle i kognitive funktioner og sproglige færdigheder. Den gennemsnitlige piges ordforråd er en smule større end den gennemsnitlige drengs. Mens den gennemsnitlige dreng klarer sig bedre i test om rumlig rotation end den gennemsnitlige pige (Sax, 2006). Piger er fastgjort anderledes end drenge, og for at maksimere elevernes præstationer, mener Sax desuden, at man bør have kønnet undervisning, hvor pigerne og drengene bliver undervist for sig. Dette kan udvide uddannelsesmulighederne, da de forbedrer deres karakterer og testresultater i adskilt undervisning (Sax, 2006).

Indenfor idræt arbejdes der med forskellige tilgange til undervisningen; den naturvidenskabelige-, den humanistiske-, og den sociokulturelle tilgang, hvilket har betydning for den måde, som undervisningen bliver tilrettelagt på (Olsen F. B., 2018). Den naturvidenskabelige tilgang til idræt har længe været i fokus, og det er også den, som institutionernes læseplaner og skolereformens udformning bærer præg af, hvor fokus kan være at målet ligger udenfor idrætten selv. Målsætninger om sundhedsaspektet er i fokus, hvor idræt kan være en faktor i forhold til målsætninger om blandt andet vægttab, søvnløshed, stress og angst. Dette kan skabe en risiko for, at de demokratiske, dannelses- og udviklingsmæssige perspektiver går tabt. Modsat den humanistiske tilgang, hvor mennesket påvirker sine omgivelser, og omgivelserne påvirker mennesket. Der fokuseres på, hvordan idrætten opleves af det enkelte menneske, og hvor målet er at oprette glæde, lyst og motivation med fysisk aktivitet og med idrættens betydning for identitetsudviklingen. Hvis man som idrætslærer alene læner sig op ad denne tilgang, hvor det er elevens motivation, som skal bestemmes, hvad der skal laves, risikerer man, at opleve den problemstilling hvor det altid er de samme, som deltager. Til sidst er der den sociokulturelle tilgang, hvor fokus er på den måde man dyrker idræt på i forhold til den tid og kultur, man er en del af. I praksis betyder det, at samfundsmæssige og kulturelle strømninger sætter præg på undervisningen (Olsen F. B., 2018, s. 192-193).

Diskussionen om de forskellige positioner indenfor køn har trukket disse linjer op. Nogle forskere mener, at kønnet er socialt struktureret, hvor andre mener, at køn er rent biologisk, og så er der dem derimellem. Som idrætslærer bør man tænke på begge positioner, da der er nogle fysiologiske forskelle på piger og drenge, som specielt kan komme til udtryk, når eleverne kommer i puberteten.

Samtidig med at de er bevidste om, hvilke tilgange i idrætsundervisningen, som de anvender. For at få transkønnede til at føle sig inkluderede og få udviklet deres identitet i en positiv retning, må idrætsundervisningen bære præg af mangfoldighed. Som en af de transkønnede interviewpersoner siger, kunne en del af dette være at dele eleverne op efter niveau fremfor køn. Derudover siger en af interviewlærerne, at man skal arbejde med mangfoldighed som tema i idrætsundervisningen, så de transkønnede ikke føler sig udenfor. Til sidst kommer de andre elever med forskellige forslag til, hvordan man skal håndtere problematikken, hvor man ikke bør tvinge en transkønnet til at bade med sit biologiske køn, hvis vedkommende føler sig som en anden. Derimod bør man se, om man kan løse badeproblematikken på anden vis. Mange transkønnede oplever, at deres køn bliver en problematik i hjemmet, og i en sådan forbindelse er det vigtigt, at have et safe space i skolen (Bergh, 2022).

Vurdering af undersøgelse

Nærværende undersøgelse har sine begrænsninger, og i dette afsnit vil undersøgelsen vurderes ud fra graden af validitet og reliabilitet for projektet. Desuden vil metoderne kritiseres.

En fejlkilde kan være, at i kraft af de semistrukturerede interviewguides, som er lavet med inspirations fra Molbæks interviewguideopstilling, kan man stille sig kritisk til det faktum, at der kan stilles ledende spørgsmål, som man ikke havde intention om inden interviewet. Det gælder dette spørgsmål: *"Hvilke fag er det "værst" at være en transkønnet elev? Hvorfor lige netop dette fag?"* (se bilag 2). Hvor jeg før interviewet har fortalt, at jeg er kommende idrætslærer, og det er problematikken omkring idræt, som jeg undersøgte. Spørgsmålet kan have en for direkte karakter, hvor den transkønnede har mulighed for at svare kort til den første del af spørgsmålet, hvorfor det var vigtigt, at der blev stillet spørgsmålet *"Hvorfor lige netop dette fag?"*, som ikke var en del af interviewguiden. Den transkønnede svarede kort, og begyndte ikke at uddybe spørgsmålet, og derfor blev der stillet dette supplerende spørgsmål. Desuden kan den transkønnede elevs svar bære præg af det asymmetriske forhold, som der gør sig gældende, når man laver undersøgelser med børn. Børn kan have en tendens til at give de svar, som den voksne gerne vil høre (Agerup & Willaa, 2016, s. 113).

Når man går induktivt til værks, ved man kun, hvilken problemstilling man vil undersøge, og derfor ikke hvilken teori, som bliver anvendt. Derfor findes der ikke fyldestgørende analyseafsnit i

projektet i forbindelse med TARGET modellen, hvor der anvendes spørgeskemasvarene fra lærerne. Dette kunne være undgået, hvis man gik deduktivt til værks, men der arbejdes ud fra den humanistiske tilgang, hvor man forsøger at blive mere klog på problemstillingen, og derfor ville dette ikke give mening i dette projekt. Spørgeskemaet til eleverne på en efterskole havde desuden en kvalitativ karakter, hvor de mange svar krævede meget arbejde at bearbejde, hvilket er en af ulemperne, ved at anvende kvalitative spørgsmål (Aagerup & Willaa, 2016, s. 143). Ydermere beskrives det i metodeafsnittet, at der næsten ingen svar kom fra en online platform, hvor idrætslærere havde mulighed for at svare, og derfor blev der gjort brug af en efterskoles idrætslærere, hvor svarprocenten kom op på 100%. Det kan derfor være svært at opnå en høj svarprocent ved online spørgeskemaer, da svarpersonerne er trætte af at svare på spørgeskemaer, og undersøgeren ikke er personligt til stede, hvilket ellers kan motivere besvarelser (Aagerup & Willaa, 2016, s. 143). De relativt snævre svar blandt idrætslærerne betyder, at generaliseringer til den resterende population skal ske med en vis grad af forsigtighed.

Sammenfattende kan undersøgelsens resultater diskuteres med graden af validitet og reliabilitet. Pålideligheden eller reliabiliteten af undersøgelsen kan udfordres, da projektet bygger på en fænomenologisk og hermeneutisk undersøgelse. Projektet indeholder et smalt datagrundlag med to transkønnede elever, en sundhedsplejerske, idrætslærere på én efterskole og elever på én efterskoles perspektiver på projektets problem. Undersøgelsen er dermed ikke sagt upålidelig, da jeg for at imødekomme dette har præsenteret en grundig metodebeskrivelse med overvejelser over undersøgelsen. Dette for at gøre reliabiliteten højere i projektet. På baggrund af denne metodebeskrivelse og operationalisering af begreber i både undersøgelserne samt i projektets problemformulering, hvor begreberne *transkønnet*, *inklusion* og *identitet* beskrives. Dette vurderes at være afgørende for undersøgelsens validitet, da jeg måler dét, som jeg gerne vil måle.

Med udgangspunkt i problemstillingerne fra analysen og diskussion samt vurderingen af undersøgelsen stilles idrætslæreren til nye handlemuligheder, hvor vedkommende må stille sig spørgende til, hvordan man skal inkludere samt udvikle en transkønnet bedst muligt. Som kommende idrætslærer vil jeg overveje, hvorledes denne problematik kun ligger på mine skuldre eller om skoleledelsen, kommunen eller måske staten, bør arbejde med problemstillingen. Ikke sagt at jeg ikke skal handle og arbejde med problematikken. Efter konklusionen vil følgende afsnit beskrive, hvilke handlemuligheder og tiltag som en kommende idrætslærer, og måske

skoleledelsen, kommunen og staten, bør gøre i arbejdet med at udvikle den transkønnede elevs identitet og arbejde med deres inklusionsprocesser i specielt idrætsundervisningen.

Konklusion

Problemstillingen omkring de manglende inklusionsprocesser for de transkønnede elever, og deres mulighed for at udvikle deres identitet bidrog til en undren med klar forbindelse til et af idrætsfagets kompetencemål. Denne undren blev til en problemformulering, hvor jeg søgte svar på, hvordan man som idrætslærer, kan handle på problematikken med transkønnede elevers inklusionsprocesser samtidig med, at man støtter deres identitetsudvikling i idrætsundervisningen. Dette med intentionen om at denne niche elevgruppe i folkeskolen tilegner sig en positiv idrætslig erfaring på lige fod som de andre elever i idrætsundervisningen.

Med projektet analyseres og diskuteres hvilke udfordringer og muligheder, der er for transkønnede elever, hvor idrætslæreren har mulighed for at arbejde med fænomenet ud fra de forskellige perspektiver. I afsnittet om de transkønnede elevers perspektiv blev det tydeligt, at de ud fra Tønnesvangs teori om vitaliseringer ikke fik/får iltet deres psykologiske behov i tilstrækkelig grad, da deres idrætslærere for eksempel delte op efter køn, og en af dem klædte om alene. Dette kan medføre, at eleverne føler sig ekskluderet fra klassen, og desuden kan udviklingen af deres identitet være svær, når de ikke får lov til at udfolde sig som den, de føler sig som. Ud fra lærernes perspektiv vil de arbejde med at snakke om begreber såsom respekt, fællesskab og anerkendelse, hvilket giver muligheder for elevernes inklusionsprocesser ud fra Munks TARGET model. Desuden fortæller en idrætslærer, at vedkommende vil forsøge at dele op efter færdigheder i stedet for dreng/pige, men nogle gange føler vedkommende, at man bliver nødt til dette, når eleverne skal fysisk tæt på hinanden. Hvilket på den ene side giver muligheder for inklusionsprocesser ud fra opdelingen af færdigheder, men hvor opdelingen af køn kan give unødige eksklusionsprocesser. Ud fra omverdenens perspektiv, som blev analyseret ud fra Bronfenbrenners socialøkologiske model, ser det ud til at gå den rigtige vej, når de transkønnede skal udvikle deres identitet og samtidig føle sig inkluderet, i og med at transkønnethed ikke er en diagnose mere, og der kommer et forslag op, hvor man har mulighed for at skifte køn uanset alder. De elever som ikke er transkønnede, kommer med forslag til, at man kan lave et ekstra omklædningsrum, men det kan samtidig være svært at forstå, at nogle er transkønnet. Ydermere stigmatiserer en elev de transkønnede, da vedkommende mener, at de skal klæde om for sig selv eller i deres biologiske omklædningsrum.

Denne undersøgelse er et bidrag til at forstå nogle af de problematikker, som en transkønnet elev kan opleve i deres skolegang. Undersøgelsen af de transkønnedes problemstillinger har resulteret i en diskussion vedrørende forskellige perspektiver på, hvordan man ser køn – biologisk eller sociologisk. Selve undersøgelsen har desuden en fænomenologisk og hermeneutisk tilgang, hvilket kan udfordre reliabiliteten, da projektet indeholder et smalt datagrundlag. Dette er imødekommet med en grundig metodebeskrivelse med overvejelser over undersøgelsen.

På baggrund af de ovenstående gennemgående problemstillinger, som blev belyst igennem analysen og diskussion, konkluderer jeg, at idrætslæreren må udarbejde undervisning, som bærer præg af mangfoldighed. Dette kan være med til at stoppe stigmatiseringen, og i stedet skabe inklusionsmuligheder samt mulighed for at arbejde med elevernes identitetsudvikling. Hvordan dette kan gøres, kan ses under følgende afsnit, hvor der forsøges at komme med handlingsmuligheder.

Handleperspektiv

I forlængelse af ovenstående diskussion kan man overveje, hvordan vores nabolande gør for elever, som har svært ved at identificere sig med sit køn, og tage inspiration derfra. Omkring 2011 begyndte Sverige at anvende det kønsneutrale ”hen” fremfor at bruge hun/han. Dette bruges blandt andet af LGBTQ+ personer, men også i feministiske samfund for at få ligestilling (Milles, 2011). Desuden var Sverige det første land, som skrev kønsneutral pædagogik ind i folkeskoleloven (Richard, 2017).

Helt konkret på en ganske almindelig folkeskole i Danmark, vil man kunne tage inspiration fra Ørkildskolen i Svendborg, hvor Caroline blev til Simon. Omklædningen i idrætsundervisning er blevet løst på lavpraktisk vis, hvor et gardin er sat op, så Simon kan bade afskærmet (Bannor-Kristensen & Strandfelt, 2019). Som projektet antyder, er omklædningen ikke det eneste problem, som opstår for transkønnede elever. Det er også selve undervisningen i idræt, hvor eleverne ofte deles op i efter køn, hvilket ikke kommer som nogen overraskelse, da der ikke findes særlig meget undervisningsmateriale, som giver idrætslæreren mulighed for at arbejde med køn. Et forløb kan findes i bogen ”LGBTQ+ i skolen”, hvor formålet er at gøre eleverne bevidste om, hvordan kulturelle normer om køn og seksualitet kan virke begrænsende for nogle mennesker, og at disse skabes og fastholdes af os, og derfor er det også os, som kan være med til at ændre dem (Jensen &

Gundersen, 2022). Med den viden kan man desuden blive inspireret af, hvordan de gør i foreningsidrætten, hvor blandt andet DIF har stillet anbefalinger til idrætsforeninger i forbindelse med inklusion af transkønnede, interkønnede og non-binære i idrætten (Løvengreen & Borch, 2021).

EMU kommer med en praktisk guide vedrørende arbejdet med LGBTQ+ elever. Man skal som lærer støtte og anerkende eleven ved blandt andet at kende til begreber indenfor LGBTQ+ miljøet og samtidig spørge, hvad eleven har brug for. Ydermere bør eleven have en fortrolig voksen at snakke med, da det ikke er alle elever, som bliver støttet op af forældrene derhjemme. Afslutningsvist bør lærerne være med til at henvise til fællesskaber, så eleven ikke føler sig alene (EMU-redaktionen, 2022).

Perspektivering

Resultaterne af denne undersøgelses analyse understøtter, at der mangler viden om, hvordan man kan lave idrætsundervisning, som støtter den transkønnedes identitetsudvikling og inklusionsprocesser. I den forbindelse vil der være behov for justering i idrætsundervisningen med det kendskab og de handleperspektiver, som projektet har bidraget med. I indledningen af projektet blev det berørt, at det er en mindre gruppe af elever, som projektet omhandler. Men når der arbejdes ud fra nogle af projektets handleperspektiver, giver det desuden mulighed for at tilgodese alle elever i idrætsundervisningen, da det giver alle lige muligheder for at arbejde med deres kropsbillede og derigennem deres identitetsudvikling. Ydermere giver arbejdet med måden, hvorpå man taler med og om hinanden i idrætsundervisningen mulighed for at arbejde med mobbekulturen i klassen, og dermed også inklusionsprocesserne for alle elever. Når eleverne bliver klogere på hinanden, rører hinanden samt har mulighed for værdig og aktiv deltagelse i idræt, skabes der en fællesskabsfølelse, som må syntes, at være en af de vigtigste ting i idræt i folkeskolen jævnfør fagets formål stk. 2: *"Eleverne skal i faget idræt udvikle kropslige, idrætslige, sociale og personlige kompetencer..."* (Børne- og undervisningsministeriet, 2019).

Litteraturliste

- Agerup, L., & Willaa, K. (2016). *Lærerens undersøgelsesmetoder*. Hans Reitzels Forlag.
- Alenkær, R. (07. September 2013). *Inklusion - min definition*. Hentet fra Alenkær:
<https://www.alenkaer.dk/blog/2015/5/16/inklusion-min-definition>
- Bannor-Kristensen, D., & Strandfelt, M. (18. November 2019). *Hvem skal transkønnede bade med? Skole fik nye overvejelser, da Caroline blev til Simon*. Hentet fra DR:
<https://www.dr.dk/nyheder/regionale/fyn/hvem-skal-transkoennede-bade-med-skole-fik-nye-overvejelser-da-caroline-blev>
- Børne- og undervisningsministeriet. (2019). *Faghæfte idræt*. Hentet fra
https://emu.dk/sites/default/files/2020-09/GSK_Faghæfte_idræt_2020.pdf
- Bergh, L. S. (24. Juni 2022). *Uddannelsessteder bør være et trygt rum for transkønnede elever (kronik)*. Hentet fra Uddannelsesbladet :
<https://www.uddannelsesbladet.dk/debat/2022/uddannelsessteder-boer-vaere-et-trygt-rum-for-transkoennede-elever/>
- Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (2020). *Kvalitative metoder - en grundbog - 3. udgave*. Hans Reitzels Forlag.
- Butler, J. (1990). *Gender Trouble - Feminism and the subversion of identity*. Routledge.
- Campion, D. (2019). *Blik for køn - Kønsdiskurser, hate speech, queerteori*. Dansk lærerforeningens Forlag.
- Clark, C. M., & Kosciw, J. G. (2022). *Engaged or Excluded: LGBTQ Youth's Participation in School Sports and Their Relationship to Psychological Well-Being*. Hentet fra Eric:
<https://eric.ed.gov/?id=EJ1319690>
- Collin, F., Køppe, S., & Helles, R. (2022). *Humanistisk videnskabsteori*. København: Lindhardt og Ringhof Forlag.
- Dam, F. (14. December 2020). *Informationen*. Hentet fra Når stjerner springer ud, øger det tolerancen. Her er Hollywood-historiens berømte udspring:
<https://www.information.dk/kultur/2020/12/naar-stjerner-springer-oeger-tolerancen-hollywood-historiens-beroemte-udspring>
- Dhejne, C., & Giraldi, A. (2019). Kønsinkongruens. I C. Graugaard, & A. G. Møhl, *Sexologi - Faglige perspektiver på seksualitet* (s. 317-342). Munksgaard.

- EMU-redaktionen. (2. Februar 2022). *Håndtering af mistrivsel blandt LGBT+-elever - en praktisk guide*. Hentet fra EMU: <https://emu.dk/grundskole/demokrati-og-faellesskaber/trivsel-og-tryghed-lgbt-elever/haandtering-af-mistrivsel>.
- Frederiksen, M., Gundelach, P., & Nielsen, R. S. (2017). *Survey: Design, stikprøve, spørgeskema, analyse*. Hans Reitzels Forlag.
- Goffmann, E. (2021). *Stigma - Om afvigerens sociale identitet*. Samfundslitteratur.
- Højgaard, L. (2012). Judith Butler - Det performative køn og de sociale kategoriers dekonstruktion. I M. H. Jacobsen, & A. Petersen, *Samfundsteori og samtidsdiagnose - En introduktion til sytten nyere samfundstænkere for det pædagogiske felt* (s. 281-296). Forlaget Unge Pædagoger og forfatterne.
- Imsen, G. (2015). *Elevens verden*. Hans Reitzels Forlag.
- Jensen, A. H., & Gundersen, M. d. (2022). *LGBTQ+ i skolen*. Dafolo .
- Jensen, M. M. (2017). *Inclusion and Exclusion in the Landscape of Physical Education A case study of students' participation and non-participation along with the significance of the curriculum approach in secondary school physical education (phD)*. Hentet fra Danish University Colleges:
https://www.ucviden.dk/ws/portalfiles/portal/107139637/Afhandling_Mette_Munk.pdf
- Knudsen, A.-E. (2021). *Små forskelle med store konsekvenser - Køn, hjerneudvikling og pædagogik 0-16 år*. Akademisk Forlag.
- Larsen, O. S. (2018). *Psykologiens veje*. Systime.
- Løvengreen, P., & Borch, M. (December 2021). *Inklusion af transkønnede, interkønnede og non-binære i idrætten - Anbefalinger til specialforbund og idrættsforeninger*. Hentet fra DIF:
<https://lgbt.dk/wp-content/uploads/2022/01/inklusion-af-transkonnede-interkonnede-og-non-binaere-i-idraetten.pdf>
- Leonard, M. (2022). *'It was probably one of the best moments of being trans*, honestly!': Exploring the positive school experiences of transgender children and young people*. Hentet fra Eric:
<https://eric.ed.gov/?id=EJ1337251>
- Lev og Lad Leve. (05. 10 2022). *Stophadetnu*. Hentet fra https://www.stophadet.nu/pa-uddannelsen?fbclid=IwAR18d62ztXBC8e7gpiD5eanneTFo_cXPpGS0yIF0Qyb60iWbXz7t_25eJQw
- LGTB+ Danmark . (17. 01 2023). Hentet fra Animationsvideoer : <https://lgbt.dk/animationsvideoer/>

- Milles, K. (Februar 2011). *Feminist Language Planning in Sweden*. Hentet fra ERIC:
<https://eric.ed.gov/?q=lgbt+sweden&id=EJ914751>
- Molbæk, M. (2016). *Inkluderende klasse- og læringsledelse*. Århus Universitet .
- Munk, M. (2017). Inklusion og eksklusion i idrætsundervisningen. I A. Schulz, & J. V. Seelen, *En skole i bevægelse - læring, trivsel og sundhed* (s. 215-234). Akademisk Forlag .
- Olsen, F. B. (2018). *Sundhedsfremme og bevægelse*. Frydenlund.
- Olsen, H. (2006). *Social forskningsinstitut*. Hentet fra GUIDE TIL GODE SPØRGESKEMAER:
https://pure.vive.dk/ws/files/258013/0611_Guide_til_gode_Spoergeskemaer.pdf
- Rønholt, H., & Peitersen, B. (2014). *Idrætsundervisning - En grundbog i idrætsdidaktik*. Museum Tusulanums Forlag .
- Retsinformationen*. (16. 01 1992). Hentet fra Bekendtgørelse af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (* 1) (BKI nr 6 af 16/01/1992):
<https://www.retsinformation.dk/eli/ltc/1992/6>
- Retsinformationen*. (08. 09 2015). Hentet fra Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen (BEK nr 1068):
<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2015/1068>
- Richard, G. (11. Maj 2017). *Forsker: Verden kan lære af Sveriges kønsneutrale tiltag*. Hentet fra videnskab.dk: <https://videnskab.dk/kultur-samfund/forsker-verden-kan-laere-af-sveriges-koensneutrale-tiltag>
- Rienecker, L., & Jørgensen, P. S. (2022). *Den gode opgave - Håndbog i opgave-, projekt- og specialskrivning*. Samfundslitteratur.
- Rigshospitalet. (05. 10 2022). *Tal og statistikker*. Hentet fra <https://www.rigshospitalet.dk/afdelinger-og-klinikker/julianemarie/center-for-koensidentitet/om-centret/Sider/tal-og-statistikker.aspx#henvisninger-u18>
- Sax, L. (2006). *Six Degrees of Separation: What Teachers Need to Know about the Emerging Science of Sex Differences*. Hentet fra Eric: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ750623.pdf>
- Seelen, J. V., & Paustian, P. (4.. December 2009). *Hvis jeg må bestemme, så...* Hentet fra Idræt i folkeskolen:
https://idrætifolkeskolen.dk/uf/30000_39999/38790/88268b6b2ed02a012da23f84ab0afffa.pdf

Sex og Samfund. (02. 01 2023). *Udskoling*. Hentet fra Underviserportal Grundskolen:

<https://www.underviserportal.dk/grundskole/materialer/udskoling>

Tønnesvang, J., & Hedegaard, N. B. (2015). *Vitaliseringsmodellen - en introduktion 2. udgave*.

Forlaget Klim.

Transportministeriet. (August 2022). Hentet fra Plads til forskellighed i fællesskabet LGBT+

handlingsplan 2022-2025: <https://www.trm.dk/media/c0xf3l3bv/plads-til-forskellighed-i-faellesskabet-lgbtplus-handlingsplan-2022-2025.pdf>

Trevor. (2020). Hentet fra National Survey on LGBTQ Youth Mental Health 2020:

<https://www.thetrevorproject.org/survey-2020/?section=Introduction>

Udenrigsministeriet. (Juni 2018). Hentet fra Handlingsplan til fremme af tryghed, trivsel og lige

muligheder for LGBTI-personer: <https://www.regeringen.dk/media/5348/lgbti-handlingsplan.pdf>

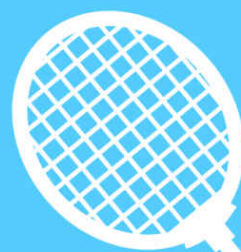
Undervisningsministeriet. (2014). Hentet fra Forældresamarbejde og inklusion: Afdækning af et

vidensfelt i bevægelse: <https://forskning.ruc.dk/en/publications/foraeldresamarbejde-og-inklusion-afdækning-af-et-vidensfelt-i-bevægelse>

Transkønnede elever i idrætsundervisningen

Bilag

Udarbejdet af: Cecilie Høi Jensen
Vejleder: Finn Brink Hymøller
Dato: 17.05.2023
Bilag

Indholdsfortegnelse

Bilag 1 - Interview med ikke nuværende transkønnet elev i folkeskolen - Martin	1
Bilag 2 - Interview med nuværende transkønnet elev i folkeskolen - Gustav	3
Bilag 3 - Interview med sundhedsplejerske	4
Bilag 4 - Spørgeskema lærere	6
Bilag 5 - Spørgeskema elever	7

Bilag 1 - Interview med ikke nuværende transkønnet elev i folkeskolen - Martin

Forskningsspørgsmål	Interviewspørgsmål	Interviewcitater, der belyser spørgsmålet	Kodning	Analysetemaer/ - kategorier
Hvilke udfordringer har transkønnede elever i idrætsundervisningen?	<p>Kan du fortælle mig om, hvilke udfordringer dette gav dig, da du gik i folkeskole?</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kan du huske nogle specifikke situationer?</i> - <i>I idræt?</i> 	<p>"... jeg har faktisk haft det okay med omklædningsrum, fordi jeg har haft det billede af mig selv, som værende anderledes end de andre, og de andre vidste godt, at jeg var anderledes. De vidste godt, at jeg ikke identificerede mig som kvinde på samme måde... Det var irriterende at være opdelt... Jeg har været utilfreds med, at jeg blev sat i den kategori. Jeg tror måske, at jeg havde et ønske om, at der ikke fandtes kategorier. Jeg synes måske bare, at vi kunne være børn, der legede i stedet for at være køn hele tiden..."</p>	<p>Jeg var anderledes end andre, og det var jeg okay med</p> <p>Kategorien at være pige var irriterende</p>	<p>Selvbillede</p> <p>Identitet/identitetsforvirring</p>
	<p>Hvilket syn oplevede du at (idræts)lærerne havde på transkønnede elever/dig?</p>	<p>"Pigernes mål tæller dobbelt. Jeg kan godt se pointen i at opdele elever efter niveau... Men jeg synes hurtigt, at køn bliver en undskyldning for at opdele efter noget andet end køn"</p>	<p>Piger er ikke nødvendigvis dårlige til bold</p>	<p>Idrætslige kompetencer</p>

Forskningsspørgsmål	Interviewspørgsmål	Interviewcitater, der belyser spørgsmålet	Kodning	Analysetemaer/ - kategorier
---------------------	--------------------	---	---------	-----------------------------

<p>Hvordan kan man som idrætslærer handle på problematikken og støtte elevernes udvikling?</p>	<p>Var der nogle udfordringer i idrætsundervisningen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Blev de løst?</i> <i>Hvordan?</i> 	<p>”Hvis vi laver et boldspil og pigemål tæller dobbelt. Eller pigerne mod drengene. Her har jeg haft det svært ved at være en del af pigeflokken, for jeg kunne mærke, at jeg ikke synes, at jeg hørte til der. Jeg ved ikke om jeg nødvendigvis på det tidspunkt følte jeg hørte til i drengeflokken heller. Men jeg kunne ikke lide, at vi skulle deles op... Det er oftest her i idræt vi gør det”</p>	<p>Hørte hverken til pige- eller drengeflokken</p>	<p>Normer i idræt</p>
--	---	--	--	-----------------------

Bilag 2 - Interview med nuværende transkønnet elev i folkeskolen - Gustav

Forskningsspørgsmål	Interviewspørgsmål	Interviewcitater, der belyser spørgsmålet	Kodning	Analysetemaer/ - kategorier
Hvilke udfordringer har transkønnede elever i idrætsundervisningen?	Kan du fortælle mig om, hvilke udfordringer du har/har haft i folkeskolen? - Kan du huske nogle specifikke situationer?	"Det har været i idræt... Inden man egentlig sagde det, så var det rimeligt mærkeligt at gå ind i pigernes omklædningsrum, for det var ikke der, jeg hørte til. Men samtidig vil det være helt vildt forkert at gå ind i drengenes... Jeg stod lidt i en bås for mig selv... Jeg talte med lærerne om det, og så fik jeg mit eget omklædningsrum... En gang imellem er det svært"	Hvor hører jeg til?	Identitet

Forskningsspørgsmål	Interviewspørgsmål	Interviewcitater, der belyser spørgsmålet	Kodning	Analysetemaer/ - kategorier
Hvordan kan man som idrætslærer handle på problematikken og støtte elevernes udvikling?	Hvilke fag er det "værst" at være en transkønnet elev? - <i>Hvorfor lige netop dette fag?</i>	"Idræt fordi de andre fag skal du ikke rigtig sådan... ja... der sidder du bare på din stol... Du skal være fysisk og der er meget idrætstøj, som sidder stramt, hvor jeg bliver nødt til at tage det i 2-3 størrelser større, for at skjule det"	Idræt er svært fordi man er fysisk og tøjet sidder typisk stramt	At bevæge sig med en krop som man ikke føler er sin egen

Bilag 3 - Interview med sundhedsplejerske

Forskningsspørgsmål	Interviewspørgsmål	Interviewcitater, der belyser spørgsmålet	Kodning	Analysetemaer/ - kategorier
Hvilke udfordringer har transkønnede elever i idrætsundervisningen?	Har du oplevet nogle elever, som har følt sig som et andet køn end det de var tildelt? - Hvis ja, hvilken alder havde de?	"... den anden, jeg har haft kendskab til, var en som var født dreng, og gerne vil være en kvinde... Der var det svært for familien at acceptere... Drengen skiftede navn og skiftede cpr-nummer, og for familien... var det som om vedkommende var død"	Hun skiftede til pige cpr-nummer, og dermed døde den gamle dreng	Familieforhold

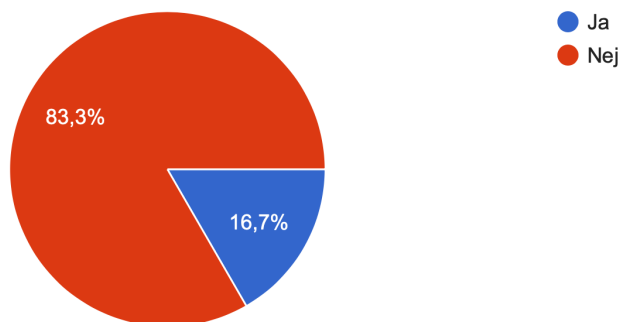
Forskningsspørgsmål	Interviewspørgsmål	Interviewcitater, der belyser spørgsmålet	Kodning	Analysetemaer/ - kategorier
Hvilken betydning har det for elevernes identitetsudvikling?	<i>Der blev stillet et sidespørgsmål, fordi sundhedsplejersken begyndte at snakke om at man faktisk ikke kan skifte køn. Det lød således:</i> Hvordan vil du støtte eleverne i at skifte køn?	"Man kan faktisk ikke skifte køn. Du er født som kvinde, du har kvindelige karaktertræk... og har kønsorganer som en pige. Hvis du så lige pludselig kommer efter, at du gerne vil være eller kan mærke, at du er en anden. Du kan ikke få en livmoder implementeret eller få æggestokke. Men man kan godt gøre noget, som giver dig en kønsbekræftende operation, men du kan ikke skifte køn. Det er der mange, som ikke forstår... Biologisk er du født som	Man kan ikke skifte køn Man kan lave en kønsbekræftende operation	Biologisk køn Kønsskarakteristika

		<p>kvinde eller mand, men du kan få en kønsbekræftende operation. Du kan sagtens fjerne en penis og lave en kunstig skede og give kvindelige hormoner.... Dem som er født som en pige, kan du også give testosteron, som giver skægvækst og brede skuldre og dyb stemme, men du kan ikke implantere en penis, som virker efter hensigten. Og det er derfor man i sexologisk sammenhæng ikke kalder det en kønsskifteoperation, men en kønsbekræftende operation”</p>	<p>Du kan få hormonbehandling</p>	
--	--	--	-----------------------------------	--

Forskningsspørgsmål	Interviewspørgsmål	Interviewcitater, der belyser spørgsmålet	Kodning	Analysetemaer/ - kategorier
<p>Hvordan kan man som idrætslærer handle på problematikken og støtte elevernes udvikling?</p>	<p>Hvordan vil du vejlede lærere, som ikke har kendskab til transkønnede elever?</p>	<p>”Det handler om anerkendelse og en neutral tilgang til det. Uden at være for dømmende – rettighedsbaseret, fordi vi har ret til at bestemme over vores egne kroppe... I det her land er det tilladt. Hvis vi boede i Afghanistan, og var kvinde, og var homoseksuel, så blev vi stenet ihjel, og hvis man boede i Afrika, ville man blive fængslet”</p>	<p>Man skal anerkende transkønnede</p> <p>I Danmark er det ikke så farligt at skille sig ud</p>	<p>Forskellen mellem Danmark og internationalt</p> <p>Handlingsforsalg</p>

Bilag 4 - Spørgeskema lærere

Gør du nogle indsatser som tilgodeser elever, som ikke føler sig som sit biologiske køn? Uddyb meget gerne hvilke du gør, og hvis ikke du gør, hvi...se disse elever? Besvar dette i næste "spørgsmål"
12 svar

Ud fra det foregående spørgsmål: "Gør du nogle indsatser som tilgodeser elever, som ikke føler sig som sit biologiske køn?", må du meget gerne:

Uddybe hvilke du gør, og hvis ikke du gør, hvilke indsatser tænker du kunne tilgodese disse elever? Besvar dette i næste "spørgsmål"

Lærersvar 1: "Hvis jeg stod overfor problemstillingen ville jeg sørge for at der er plads til snak omkring dette. Derudover skal elever i idræt arbejde med begreber som respekt, fællesskab og anerkendelse af evner. Jeg ville også arbejde med kropsberøringer i forhold til kontaktsport".

Lærersvar 2: "Dele op efter andre parametre - niveau, styrker, ønsker til øvelser osv. Man kunne også blande tilfældigt og så lade eleverne vælge fx grupper selv, så de ikke er begrænset af køn".

Lærersvar 3: "Når man opdeler efter køn, tænker jeg, at det er væsentligt, at eleven selv vælger, hvor det hører til. Oftest deler man i køn grundet biologiske forskelle (eks. styrke). I denne sammenhæng kan man i højere grad forsøge at dele i ens færdigheder. Det er vigtigt at tage højde for transkønnede elever i idræt, men jeg tror samtidig også at det er vigtigt at man kan dele i køn, da jeg oplever nogle elever, finder en stor tryghed ved det (eks. når man kommer fysisk tæt på hinanden). Kunsten er vel at forene de 2 ting".

Bilag 5 - Spørgeskema elever

Dilemma 1:

Elliot er transkønnet. Elliot har i klassen forklaret, hvad det betyder at være transkønnet. Nogle af Elliots klassekammerater bliver alligevel ved med at kalde Elliot en pige, og siger at han skal gå ind i pigeomklædningsrummet, fordi han har en bryster.

Hvad skal Elliot gøre? Beskriv fordele og ulemper ved dit forslag!

Elevsvar 1: "Skolen burde oprette et LGBTQIA+ venligt omklædningsrum. Dette vil sige at der kommer til at være et sted hvor Elliot, ikke behøver at bekymre sig. Og hvor der vil være plads, hvis der nu er andre som f.eks. nonbinære kunne have omklædningsrum..."

Elevsvar 2: "For nogle kan det være sværre, at forstå hvad det egentligt betyder det at være transkønnet. Hvilken klasse går Elliot i? Det kunne måske hjælpe ved at få nogle af disse begreber inde for LGBTQ+ med ind i en seksual undervisning, da det kunne øge forståelsen".

Elevsvar 3: "Jeg synes Elliot skal bruge pigeomklædningen, da Elliot biologisk er en pige, eller klæde om alene"

Elevsvar 4: "...han skal tale med sin idrætslærer om hvad han skal gøre. Hvis han selv er okay med det kan han måske klæde om alene, men det kan selvfølgelig også få ham til at føle sig endnu mere udenfor."